

‘De belangrijkste zaak? Ferdi E.’

De Friese advocatentweeling Hans en Wim Anker zet er een punt achter

Met hun pensioen in zicht blikt de 68-jarige advocatentweeling terug op vier decennia strafrechtadvocatuur. “In bepaalde wereldjes wordt gezegd: de Ankers moet je niet hebben, die zijn te fatsoenlijk. Ik moet daar alleen maar om glimlachen.”

TEKST KARIN SITALSING. FOTO'S PAUL TOLENAAR E.A.

Wim Anker zwaait met zijn kruk – gebroken knie, al maanden, maar het gaat beter, hij hoeft niet meer schuifelend op zijn achterwerk de trappen op en af – de deur naar de wachtkamer open. Leren fauteuils, grote palmen, kunst aan de muur. Boven op een stapel tijdschriften prijkt het boek *Gevierde Friezen in Amerika*. Vaak is bij kantoren de wachtkamer een sluitpost, zegt Wim, en dat zie je. “Alsof je bij de tandarts zit. Dat wilden wij niet. Dat is een pand als dit onwaardig.”

‘Een pand als dit’ is hun kantoor, een monument in hartje Leeuwarden. In dit gebouw werd in 1612 Saskia van Uylenburgh geboren, de latere vrouw van Rembrandt. De plavuizen in de gang, zwart en wit in een schaakbordpatroon, zijn nog origineel. “Rembrandt zelf heeft hier nog zijn stappen gezet. Bijzonder toch?” Wie naar het toilet gaat, passeert een plaats delict: in een binnentuintje slaan gewapende tuinkabouters elkaar de hersens in.

Voor zover een pand een persoon kan staan, zit dit gebouw de broers als gegoten. Onwrikbaar, standvastig, statigheid met een knipoog. Keurig in pak, theatrale gebaren, gedragen stemmen, weloverwogen woorden en archaisch taalgebruik, waarmee ze elkaar voor de gek houden en vloeren aanvegen in gerechtsgebouwen door heel Nederland. Eigenlijk zijn de gebroeders Anker zélf een monument.

Ferdi E.

Welke zaak voor hun kantoor het belangrijkste was? Ferdi E. Natuurlijk. Wim herinnert zich nog precies dat zijn (niet om vervelend te doen naar Hans, hoor) telefoon ging, die dag in 1988. Aan de lijn was de man die in 1987

Ahold-topman Gerrit Jan Heijn had ontvoerd, doodgeschoten en in het bos begraven. De zaak had heel Nederland maandenlang in de greep gehouden: de telefoontjes, de geëmotioneerde oproep van mevrouw Heijn. Het losgeld, de afgesneden pink.

Bij Ferdi's zoektocht naar een advocaat kwam de toen nog relatief onbekende naam Anker bovendien. “Ik was zeven jaar eerder beëdigd. Ik had bij wijze van spreken de korte broek nog aan.” Met die zaak, zegt hij, waren ze in één klap geen plattelandskantoortje meer, maar landelijk bekend.

Ferdi kreeg twintig jaar en tbs. “Toen hij een derde van zijn straf had uitgezeten,” memoreert Hans, “vroegen wij de minister of hij al eerder naar de Van Mesdagkliniek zou kunnen. Het mocht. Maar wat men niet verwachtte, was dat hij al in drie jaar uitbehandeld zou zijn.” Wim: “Normaal gesproken kun je naar huis als de tbs erop zit. Maar hij moest nog drie jaar terug naar de gevangenis.” Hans: “Een bizarre situatie.” En de zaak kreeg nóg een staartje. Wim: “Als klap op de vuurpijl kreeg Ferdi, toen hij vrijkwam, zeven ton mee. Achterstallige WAO. Als ik dit vertel

tijdens lezingen reageren mensen furieus. Maar dan zeg ik: ik heb het niet bedacht, hoor. Dat was mijn broer.” Hans lacht. “Hij was er namelijk nooit op gekomen.” Wim steekt zijn vinger op als een kind dat heel graag het goede antwoord op de vraag van de juf wil geven. “Ik zat in de collegebanken nog weleens snaaks om me heen te kijken, maar Hans lette altijd heel goed op. Je kent dat soort types wel.” Hans: “Altijd op de eerste rij. Irritant.” Enfin, vervolgt Wim, bijstands- en ww-uitkeringen, die veruit het meest voorkomen in de bajes, werden toentertijd stopgezet op het moment van detentie. “Maar Ferdi had WAO. En Hans, die dus heel goed had opgelet, zei...” Hans: “Volgens mij kán dit niet. Volgens mij loopt WAO gewoon door.” En ja hoor: Ferdi bleek recht te hebben op zeven ton. Wim: “De hé-le voorpagina van *De Telegraaf*.” Hans: “Cho-co-la-de-let-ters! Het is maar goed dat er toen nog geen social media waren!” Hij klopt met zijn knokkels op het tafelblad.

Drugshandelaren

Elke zaterdag maakten Wim en Hans een rondgang door Akkrum, een vaste ronde langs bakker, slager, groenteman, slijter en café. Wim: “Maar die bewuste zaterdag zeiden we tegen elkaar: zou het niet verstandig zijn, broeder, dat we even binnen bleven? En achteraf, hebben we gehoord, is dat goed geweest.” Na deze zaak konden ze uitbreiden en kwam het monumentale pand op hun pad. Heel even overwogen ze – nu ze ineens zaken in het hele land hadden en de journalisten de Afsluitdijk over kwamen – een efficiëntere, centralere plek in het land. Maar ja, Friesland, hun geliefde Akkrum verlaten? Nee. En dus namen en nemen ze de lange reistijden en de hotelovernachtingen voor lief. Zonder twijfel: Ferdi E. was de belangrijkste zaak voor het kantoor. “Ik kom straks nog terug op het contact met Hank Heijn,” belooft Wim. Maar dat dit ‘de mooiste’ was, zullen ze nooit zeggen. Want, oreert Wim: een levensdelict kan nooit ‘mooi’ zijn – er is tenslotte iemand overleden. Daar hameren ze op in elke

De broers Anker in 1998.

cursus die ze geven: wanneer gevraagd naar je mooiste zaak, noem dan nooit een levensdelict. En: spreek niet in termen van winnen of verliezen. Wim: “Dat doe je alleen bij sc Heerenveen. Een strafzaak begint nooit met nul-nul.” Daarom laten ze zelf geen emoties zien. Ook niet toen een verdachte in hoger beroep werd vrijgesproken nadat hij in eerste aanleg levenslang had gekregen: Aldo G., de Amstelvener die veroordeeld was voor de moord op twee Braziliaanse drugshandelaren. Ook niet toen het tegenovergestelde gebeurde. Een vrouw werd ervan verdacht het eenjarige dochttertje van vrienden te hebben omgebracht. Hans: “Er was achttien jaar geëist en we hadden vrijspraak gekregen. En toen kwam het hoger beroep. We hebben de pannen van het dak gepleit, vierenhalf uur lang. Ik zie mezelf nóg staan bij de uitspraak. Het was heel erg spannend: óf vrijspraak, óf een lange celstraf. En het moment dat je dan hoort dat het een bewezen-verklaring wordt...” Hij zwijgt even. “We kunnen nooit weten of ze het wel of niet gedaan heeft, want we waren er niet bij. Maar we kunnen wel de vraag stellen: was de bewijsconstructie deugdelijk? En dan zeggen wij: nee.”

Bij ook maar het minste snippertje twijfel, valt Wim zijn broer bij, dient de rechter lef te hebben en vrij te spreken. “Het is heel triest voor de nabestaanden, maar ik zeg altijd: dat is het prijskaartje dat aan onze verfijnde rechtsstaat hangt.” Nee, vrienden maken ze niet met hun werk: de publieke opinie is zelden op de hand van de verdachte. Met hun lezingen hopen ze de kloof tussen hun enthousiasme en de visie van de samenleving te kunnen dichten. Neem nu die WAO-kwestie van Ferdi E. Wim: “Hoe ze het in de kroeg zagen: iemand pleegt een moord en komt als miljonair weer de bak uit. Maar wij hebben slechts ons werk gedaan, regering en parlement hebben zitten slapen.”

Vier burn-outs

Dat ze hun emoties niet laten zien, betekent niet dat ze die niet hebben. Ook strafrechtadvocaten zijn net mensen. Niet voor niets kreeg Wim tot vier keer toe een burn-out. Op advies van Hans ging hij toen weer politie-rechterzaken doen, de levenslangen en →

‘Als klap op de vuurpijl kreeg Ferdi, toen hij vrijkwam, zeven ton mee. Achterstallige WAO. Als ik dit vertel tijdens lezingen reageren mensen furieus. Maar dan zeg ik: ik heb het niet bedacht, hoor. Dat was mijn broer’

Zedendelinquent Robert M. werd ook bijgestaan door de Ankers.

tbs'ers afwisselen met kruimeldiefjes en eiergooiers. Het hielp. De zaak die Hans het meest raakte was de viervoudige moord in Kerkrade, waarbij oud-marinier Paul S. zijn hele schoonfamilie doodschoot na een ruzie met zijn geliefde. Een bomvolle zittingszaal in Maastricht, vertelt Hans, hoorde de opname waarop de vader van het gezin 112 belde. Hij zet een Limburgs accent op. "Laat snel een wagen komen, want er is hier een gek... en op dat moment werd hij doodgeschoten. Maar dat hoorde je dus allemaal. Iedereen was overstuur, ook onze cliënt. Toen heb ik maar even een schorsing aangevraagd." Voor jou was het denk ik Volendam, hè?" vraagt Hans zijn broer. Die knikt. Met een cadans alsof hij de tafel van tien opdreunt: "Eén-één-nul-één." Nieuwjaarsdag, de brand in café 't Hemeltje. "Veertien doden, vooral kinderen. Meer dan tweehonderd zwaargewonden. Drie verdachten: de kroegeigenaar, diens

dochter en de barman." Wim moest pleiten op een vrijdagochtend. "Op een gegeven moment zei Hans: *Niet meer omdraaien. Concentreer je. Kijk alleen nog naar de rechtbank.*" Achter hem zaten de slachtoffers, sommigen met verminkte gezichten. Ten tijde van Volendam waren ze net tien jaar voor zichzelf aan het werk.

Vijf principes

In 1991, toen ze samen een kantoor begonnen, hadden ze vijf principes geformuleerd. Wim telt op zijn vingers. "Eén: we doen alleen strafrecht, en daarbinnen louter verdachten. Twee: we staan iederéén bij." Hans: "Ongeacht aard en ernst van het vergrijp." Principe drie: zij, en dus niet de cliënten, hebben de regie. Dit is, denken ze, de reden dat de Holleeders en de Taghi's van deze wereld hen niet bellen. Dergelijke heerschappen laten zich vermoedelijk wat minder regisseren.

Wim: "In bepaalde wereldjes wordt gezegd: de Ankers moet je niet hebben, die zijn te fatsoenlijk. Ik moet daar alleen maar om glimlachen." Nummer vier, vervolgt hij: "De cliënt kiest óns, niet andersom. En ten vijfde kijken we nooit naar het inkomen van een cliënt. Eenieder heeft recht op juridische bijstand." En daarom doen ze voornamelijk pro-Deozaken; hun geld verdienen ze met cursussen en lezingen. De dag na de zitting van Paul S. had Hans een zaak bij de politierechter in Leeuwarden. Een vrouw had een *Party*, een *Weekend* en een *Privé* gepikt in de supermarkt. "Zo, mijnheer Anker," gniffelde de griffier bij de koffieauto-maat. "Dit is weer even wat anders, hè?" Weer een knokkelklop op de tafel. "Ik ben voor die vrouw door het vuur gegaan zoals ik dat voor alle cliënten doe. Ik zal nooit tegen iemand zeggen: ik heb geen tijd voor u, want ik heb een viervoudige moord. Voor de cliënt is maar

één zaak belangrijk: zijn eigen." De vijf principes zijn heilig. Wim: "Wánt het zijn principes. Als je je daar niet aan houdt, treedt er inflatie op van het woord 'principe'. En daar slapen wij slecht van." Het advocatenwereldje smoesde en smaalde die eerste jaren, vertelt Wim. Nobel hoor, die broers met al hun principes, maar wacht maar, als ze veertig zijn en een gezin hebben is er niets meer van over. Dan gaan ze voor het grote

'Op een gegeven moment zei Hans: niet meer omdraaien. Concentreer je. Kijk alleen nog naar de rechtbank. Achter hem zaten de slachtoffers, sommigen met verminkte gezichten'

ALDUS OOSTERWIJK/ANP

geld. "Want dat is hoe het meestal gaat." Maar ze bogen en buigen niet. Ook niet toen er een man voor de deur stond met 70.000 euro in een Edah-tasje. Ook niet toen er stenen door de ruit vlogen. Ook niet toen het bedreigingen regende waar honden geen brood van lusten.

Niet populair

Ten tijde van de zaak-Robert M. was dat. De crèchemedewerker die tientallen jonge kinderen misbruikte en in 2010 werd aangehouden. In die tijd kwam er een branddovend kastje aan de brievenbus en het hangt er nog. De ernstigste verwensingen en doodsbedreigingen gingen linea recta naar een speciaal contactpersoon bij de politie. Hans: "Aangifte hebben we niet gedaan, dat zou alleen maar escalerend werken." Echt bang voor hun leven zijn ze volgens Wim evengoed nooit geweest. "We zijn sowieso niet bang van aard, dan hadden we een ander vak moeten kiezen. En ons voordeel is: er is altijd vijftig procent kans om de dans te ontspringen. Ik geef gewoon altijd Hans' adres op." Nee, erg populair ben je niet als strafrecht-advocaat. Maar er is een uitspraak waar ze wél vrienden mee maakten, een zaak die ze zonder gêne en voorbehoud 'de mooiste' kunnen noemen - er komt geen dood of bloed aan te pas.

Het begon ergens begin jaren negentig met een man die rood aangelopen de kroeg binnenkwam waar de gebroeders net aan de toog zaten. Woest wapperde hij met een verkeersboete. "Verdomme, nét erboven! Is daar niet wat aan te doen, Anker?" Moet je net Hans hebben, met zijn opgeheven vinger op de eerste rij. Dus Hans vroeg zich af: "Wie controleert eigenlijk de overheid? En dat bleek niemand te zijn," twinkelt hij. Ze schakelden het Nederlands Meet-

instituut in Delft in, dat becijferde dat de flitspalen een foutmarge van drie procent hebben. Er kwam een proces, de kantonrechter sprak vrij, maar in hoger beroep werd de overtreder alsnog veroordeeld.

Wim: "En toen zei Hans..."

Hans: "Toen zei ik: laat deze jongen maar even."

Ze gingen in cassatie.

De uitspraak kwam op dinsdag 12 december 1995. Wim: "Nou, en sinds die dag staat er op elke snelheidsovertreding: na correctie."

Hans lacht. "Er is maan-den overgewerkt. Er moesten mil-joe-nen boetes worden teruggevorderd. Mensen kregen hun rijbewijzen en inbeslaggenomen auto's terug."

Als ze dit verhaal op lezingen vertellen, komen toehoorders hen steevast na afloop handen schudden, bedanken en borrels aanbieden. Wim: "Dit is absoluut de allermooiste uitspraak in de historie van ons kantoor. Met een fenomenaal resultaat. We hebben er jaren van genoten. En nog."

Hans: "Maar broeder, vergeet je Hank Heijn niet?"

Wim: "O ja."

Het was een zondagmiddag, een jaar of tien geleden inmiddels, in het dorps huis van Gaast, een Fries dorp met zo'n tweehonderd inwoners. In de zaal zaten zo'n tachtig mensen die bij de zaak-Ferdi E. betrokken waren geweest. Familieleden, rechercheurs. Op het podium stond Hank Heijn, de weduwe van Gerrit Jan. Nadat zij aan de zaal had verteld hoe het voor haar was geweest, de ontvoering, de jaren erna, die spanning, het verdriet, het rouwen, zei ze: "En dan geef ik nu het woord aan Wim Anker, de advocaat van de moordenaar van Gerrit Jan."

Wim: "Toen kreeg ik kip-pen-vel."

Eerder dat jaar had Hank Heijn hem

gebeld. Ze had Ferdi al eerder vergeven, gecorrespondeerd met diens echtgenote Els.

"En nu Anker nog," zei ze. Mevrouw Heijn kwam naar Leeuwarden, ze praatten, veel en lang. En uiteindelijk vroeg ze Wim of die samen met haar een lezing wilde geven.

Wim, plechtstatig: "Ze zei: *Deze man* - en daar bedoelde ze Ferdi E. mee - *beheerst mijn en ons leven niet meer.*" Hans: "Dan ben je wel heel groot, hè? Dat zie je niet veel, hoor."

Wim: "Zeker niet in een wereld die steeds harder wordt."

Ja, verzucht Wim. Dit was met afstand zijn meest memorabele moment van al die jaren, waarin ze toch heel wat voorbij zagen komen.

Wim: "Weet je nog, de jaren negentig? Toen hadden we ineens allemaal grote

Wim: "Als dat in *Goede Tijden* gebeurde, zou je zeggen: wat een slecht script!" Dit is ook wat ze willen overbrengen bij hun lezingen. Dat zwart-wit niet bestaat. Dat ze niet, zoals vaak wordt gedacht, de onderwereld bijstaan, maar een doorsnede van de samenleving. "Maar wij zijn de rotary," krijgen ze weleens te horen op zo'n avond. "Hier is dat een ver-van-mijn-bedshow."

En dan vertellen ze. Over de drugsverlaafden, de daklozen en de derde-generatiedelinquenten. "Dan ben je als het ware een soort familieadvocaat. Elk bedrijf heeft zo zijn vaste klanten," grinnikt Hans. Maar ook over de bankdirecteuren, de politici, wethouders, burgemeesters, artsen, advocaten en die ene officier van justitie die ze bijstonden.

"Het scheidslijntje tussen een eerzaam burger enerzijds en een verdachte ander-

Ik mag er verder niets over zeggen, maar dan hou je het niet droog. Zo iemand staat bij de geboorte al acht-nul achter." Even is het stil. Dan blaast hij uit: "Ffffff. Dan hebben wij zó'n medelijden."

Des te meer realiseren ze zich hoe gepri-vilegieerd ze zelf zijn. Het gezin waar ze in opgroeiden, de warmte en liefde en kansen die ze kregen. Wim: "Dat je samen uit een ei kruipt en dan het werk kunt gaan doen waar je al op je zeventiende van droomde. Dat je dat beroep vervolgens meer dan veertig jaar kunt uitoefenen en inkleuren naar je eigen inzichten, en ook nog sámen, dat is niet velen gegeven."

Ja, zegt Hans, de strafrechtadvocatuur is zwaar, de dagen lang. "Maar het is tegelijkertijd fantastisch. Dat je wat je geleerd hebt in de praktijk kunt brengen om mensen te helpen."

Hans: 'Ik maakte tot twee keer toe mee dat een weduwe een relatie kreeg met de man die haar partner had omgebracht. Tot twee keer toe!' Wim: 'Als dat in *Goede Tijden* gebeurde, zou je zeggen: wat een slecht script!'

zaken. De pensionmoorden in Anjum, Sippe Schat - de huisarts die een patiënte op haar verzoek hielp te sterven...

Martha U., de zogenoemde engel des doods, die negen patiënten met insuline injecteerde in het verpleegtehuis waar ze werkte..."

Hans: "Wien van den Brink, de boerenakbondsleider, Klinkhamer natuurlijk..."

De hiv-zaak

En toch verbazen ze zich nog elke dag. "De praktijk is weerbarstiger en meer bizar dan je voor elke film of serie zou kunnen verzinnen."

Wim: "Neem de hiv-zaak in Groningen! Mannen die andere mannen opzettelijk hadden besmet met hiv."

Hans: "En ik maakte tot twee keer toe mee dat een weduwe een relatie kreeg met de man die haar partner had omgebracht. Tot twee keer toe!"

zijds is flinterdun," zegt Hans. "Iedereén is kwetsbaar."

En dat, valt Wim bij, is een ongemakkelijke gedachte. "Als je dat toegeeft, komt het akelig dichtbij."

Hoe vaak ze in al die decennia wel niet dachten: och jongen, had jouw wieg maar drie huizen verderop gestaan. Want dat, leerden ze, is van eminent belang. Ze ontmoetten de meest innemende, zachtaardige mensen die terechtstonden voor de gruwelijkste vergrijpen. Wim: "En vervolgens lees je in de rapportage hoe hun leven zich heeft afgespeeld, en het milieu waarin ze opgroeiden, en bij pagina zeven denk je al: dit gaat helemaal verkeerd."

Hans: "Affectieve verwaarlozing, mishandeling, misbruik..."

Neem bijvoorbeeld die man die 57 jaar in tbs zat. Wim: "Hij komt hier, hij praat met mijn dochter, een enorm lieve man. Maar als je dan ziet hoe hij opgroeide..."

Wim: "En we konden altijd samen overleggen. De ideale situatie bij een hectisch beroep als dit."

Heel eerlijk: ze hadden nog wel even door gewild. Maar ja, de tijd, de gezondheid, de kwalen, de klappen die ze kregen, fysiek (Hans) en mentaal (Wim).

Hans wilde niet stoppen, maar Wim zag dat het beter voor hem zou zijn. "Dan stoppen we samen," stelde hij voor. "Het kantoor heet immers Anker én Anker. En toen hebben we elkaar een hand gegeven."

Hans: "Maar ja, toen leek het nog heel ver weg. Terwijl nu... weet je, we zullen er heus soms spijt van krijgen. Maar je moet stáán voor je beslissing en de voldoening overheerst. Mijn broer zegt altijd..."

Wim, met wéér die opgeheven vinger: "Beter twee jaar te vroeg stoppen dan één jaar te lang doorgaan."

Hans: "En hij is een kwartier ouder, dus ik moet hem respecteren." ←

